

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Criminaliteitsbestrijding in Europa: grotere efficiëntie, kleinere legitimiteit?

Fox, M.E.

Citation

Fox, M. E. (1996). Criminaliteitsbestrijding in Europa: grotere efficiëntie, kleinere legitimiteit? *Bestuurskundige Berichten*, 11(1), 4-8. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233951>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233951>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Criminaliteitsbestrijding in Europa: grotere efficiëntie, kleinere legitimiteit?

Heden ten dage wordt Europese politiesamenwerking op het gebied van opsporing sterk aangemoedigd met het oog op een meer adequate bestrijding van georganiseerde misdaad, inclusief politiek gemotiveerde geweldsdelicten. Maar het is evenzeer een feit dat deze groeiende samenwerking anderzijds wordt gewantwoord omdat zij zich min of meer voltrekt buiten de vertrouwde kenbare kaders van de nationale en internationale strafrechtspleging. En de vraag die dan ook rijst, is niet alleen of de georganiseerde misdaad in Europa zo'n groot probleem is dat de politiediensten er internationaal tegen moeten worden gemobiliseerd, maar ook hoe het momenteel is gesteld met de mogelijkheden om de politie-samenwerking te controleren.

Marc E. Fox

De Europese politiesamenwerking op het gebied van de opsporing verloopt tegenwoordig langs vele kanalen en neemt bovendien talrijke vormen aan. Kijkt men naar deze samenwerking specifiek vanuit het oogpunt van tactische een-

Na de IRT-enquête

making dan lijkt het op dit moment vooral te gaan om punten zoals de rechtstreekse uitwisseling van informatie over verdachten respectievelijk verdachte groepen, maar ook die van gespecialiseerde politiemensen, van technische hulpmiddelen en van literatuur en documentatie; de gelijkschakeling van infiltratieve opsporingsmethodes, van proactieve vormen van recherche-organisatie (observatie-eenheden, en dergelijke) en van repressieve vormen van justitieel politieoptreden (aanhoudings- en interventie-eenheden); de gezamenlijke uitvoering van grensoverschrijdende al dan niet informatieve opsporingsacties (bijvoorbeeld 'hand over'-operaties);

en de internationale planning en coördinatie van opsporingsonderzoeken in één of meer landen. Verder spreekt het voor zich dat in het concrete geval de politiele samenwerking langs justitiële weg kan worden verrijkt met kleine en grote internationale rechtshulp en uitlevering.

Nu is het een feit dat deze samenwerking enerzijds sterk wordt aangemoedigd met het oog op een meer adequate bestrijding van georganiseerde misdaad, inclusief politiek gemotiveerde geweldsdelicten (terrorisme). Maar het is evenzeer een feit dat deze groeiende samenwerking anderzijds wordt gewantwoord omdat zij zich min of meer voltrekt buiten de vertrouwde kenbare kaders van de nationale en internationale strafrechtspleging. En de vraag die dan ook rijst, is niet alleen of de georganiseerde misdaad in Europa zo'n groot probleem is dat de politiediensten er internationaal tegen moeten worden gemobiliseerd¹, maar ook hoe het momenteel is gesteld met de mogelijkheden om op de hierboven genoemde punten de onderhavige politiesamenwerking te controleren.

De georganiseerde misdaad en

haar bestrijding

Wat het eerste punt, betreffende de georganiseerde misdaad en haar bestrijding in West-Europa? Fijnaut wijst er in een aantal werken op dat waar het gaat over de verschijningsvormen van georganiseerde misdaad, exclusief politiek geïnspireerde terreur, zulke misdaad bepaald niet alleen een Amerikaans en/of Italiaans verschijnsel is². Ook in andere delen van West-Europa komt zij in de twee meest gangbare vormen voor: enerzijds in de vorm van de traditionele beroepsmisdaad (inbrekers, oplichters, etcetera) en anderzijds in de vorm van min of meer hechte netwerken respectievelijk organisaties die opereren in de sfeer van de drugshandel, de vrouwenhandel, de wapenhandel, de auto-diefstal, de overvallen, etcetera. Dit blijkt uit diverse rapporten van de Nederlandse en Duitse politie.

Er mag dan ook zonder meer worden geconstateerd dat de verschillen tussen West-Europa en de Verenigde Staten op dit punt veel minder groot zijn dan gewoonlijk wordt gedacht. Maar er zijn vermoedelijk nog meer verschillen. Op de eerste plaats heeft het er alles van dat in West-Europa, afgezien van Italië, georganiseerde

misdadigers (nog) geen controle hebben verworven over onderdelen van het vakbondswezen. Op de tweede plaats geldt buiten Italië dat criminele netwerken en/of organisaties niet door toedoen van geld, geweld, prestige, of wat dan ook actief en systematisch worden beschermd door de politie, de justitie, lokale besturen of politieke organisaties.

Verder kan worden geconstateerd dat we voor de verschillende West-Europese landen zo goed als niets weten over de omvang en ontwikkeling van de georganiseerde misdaad. Laat staan dat we dit weten voor West-Europa in haar geheel. Hiervan is eigenlijk niet meer bekend dan wat een beetje vurige lezer van internationale tijdschriften en kranten weet, namelijk dat zich in de voorbije jaren tal van gevallen van grensoverschrijdende georganiseerde misdaad hebben voorgedaan, in allerhande vormen en op allerlei terreinen.

Ook in de rapporten die in de voorbije jaren voor de Raad van Europa en voor het Europees Parlement zijn vervaardigd omtrent deze problematiek, valt wat dit betreft niets meer te lezen; die blijven steken in nominatieve aanduidingen. Ook op het punt van het wetenschappelijk onderzoek van georganiseerde misdaad is het verschil tussen Europa en de Verenigde Staten dus nog zeer groot. En het zal duidelijk zijn dat dit verschil ertoe bijdraagt dat de noodzaak van een indringende, systematische en grootschalige mobilisatie van de politie in West-Europa tegen de georganiseerde misdaad niet voor iedereen even duidelijk is. Maar het spreekt welhaast voor zich dat de noodzaak hiervan ook kan worden betwijfeld op grond van de vraag of zulke mobilisatie wel zin heeft met het oog op de beheersing van dat probleem.

Dat het hier niet gaat om een zinloze vraag bewijst met name de literatuur over de bestrijding en de beheersing van de georganiseerde misdaad in de Verenigde Staten. Daar realiseert men zich immers meer en meer dat een adequate aanpak van dit probleem niet alleen vervulling van een aantal algemene voorwaarden in de sfeer van gericht (wetenschappelijk) onderzoek van, en specifieke voorlichting over, zulke misdaad veronderstelt, maar ook de inzet van een aantal preventieve strategieën vraagt, zoals

scherpe *screening* van de kandidaten voor belangrijke functies in de overheid, strakke controle op de aanbesteding van belangrijke openbare projecten, meer toezicht op de uitgifte van allerhande vergunningen en verregaande controle op het bancaire geldverkeer. Dit alles wil echter bepaald niet zeggen dat daar repressieve strategieën langzamerhand worden afgezworen. Integendeel. Het arsenaal van politieke en strafrechtelijke bestrijdingsmiddelen is in de voorbije 20 jaar eigenlijk alleen maar vergroot en verfijnd. Bij wijze van voorbeeld kan in dit verband worden gewezen op de aantasting van langs criminele weg verworven vermogens, op de invoering van de officiële bescherming van getuigen (het zogenaamde *Witness Protection Program* van het *Federal Bureau of Investigation*) en op de toepassing van tal van oppervlakkige en diepgaande vormen van observatie en infiltratie.

Bij mijn weten bestaan er echter geen goede evaluatiestudies met betrekking tot de bedoelde en onbedoelde, negatieve en positieve effecten van al deze repressieve maatregelen op de omvang, aard en ontwikkeling van de georganiseerde misdaad in de Verenigde Staten. Maar ik ken geen auteurs die zich grondig hebben verdiept in deze problematiek, die zulke

maatregelen radicaal van de hand wijzen om in voorkomende gevallen problemen in dit vlak aan te pakken. Een duidelijk punt is toch immers dat de omvang, aard en ontwikkeling van de georganiseerde misdaad enerzijds zeker wordt bepaald door de sociale, economische, technische en politieke omstandigheden in samenlevingen, maar anderzijds niet minder door de slagvaardigheid van het politie- en justitieapparaat. Mits goed georganiseerd en uitgerust zijn deze instellingen best in staat aan bepaalde vormen respectievelijk bepaalde uitlatingen van georganiseerde misdaad een einde te maken. Of althans er tijdelijk het hoofd aan te bieden. Want de 'wapenwedloop' zal altijd blijven doorgaan.

Al met al kan dus worden geconcludeerd dat, ook al zijn we slecht geïnformeerd over de georganiseerde misdaad in West-Europa, een zekere, evenwichtige internationalisering van de politiesamenwerking met het oog op haar beheersing niet misplaatst, of beter wellicht, aangewezen, zo niet onontkoombaar is.

De controle op de Europese politiesamenwerking in justitieel verband

Maar als verdere internationalisering van de politiesamenwerking dan al aangewezen respectievelijk onontkoombaar is, dan rijst levensgroot de vraag naar de controle over die samenwerking. Want er staat hier nogal wat op het spel: de keuze van de prioriteiten in opsporing en vervolging, de behartiging van de rechten en belangen van verdachten, de genoegdoening van de slachtoffers van delicten, etcetera. Bij het geven van een antwoord op de gestelde vraag is het van groot belang om meteen duidelijk te stellen op welke controle bij de beantwoording van deze vraag wordt gedoeld, en

op welke vormen van samenwerking.

Sprekend over controle is het van fundamenteel belang om een onderscheid te maken tussen directe en indirecte controle. In het eerste geval gaat het om controle die enerzijds wordt uitgeoefend om te bepalen of en, zo ja, welke vormen van Europese samenwerking nodig zijn, en die anderzijds wordt uitgeoefend op het moment dat de gekozen vormen daadwerkelijk worden toegepast. In het tweede geval gaat het dan logischerwijze om de controle die wordt uitgeoefend wanneer feitelijk van die samenwerking allang sprake is, bijvoorbeeld door een rechter met het oog op de beoordeling van de rechtmatigheid van de wijze van bewijsvergaring in een internationaal verricht opsporingsonderzoek. Ik wil mij hier enkel beperken tot een bespreking van de eerstgenoemde soort controle.

Hierbij zal de aandacht worden gericht op enerzijds de planning en coördinatie van internationale opsporingsonderzoeken en anderzijds op de uitvoering van internationale observatie- en infiltratieacties.

Waarom deze specifieke aandacht? Omdat het hier gaat om die vormen van operationele Europese politieverwerking die juist bij de politieke bestrijding van georganiseerde misdaad erg belangrijk zijn. Dat er tussen deze beide vormen in de praktijk overigens een nauw verband bestaat, in die zin dat het laatste dikwijls voortvloeit uit het eerste, ligt natuurlijk voor de hand.

Wat het eerstgenoemde aandachtspunt betreft moet voor alles worden vastgesteld dat er in West-Europa eigenlijk geen formele of officiële gremia bestaan waarbinnen overleg kan worden gevoerd over de planning en coördinatie van

grensoverschrijdende opsporingsonderzoeken. De doeleinden en structuren van Trevi, een losbandige inter-statelijke structuur met als doel het coördineren van de strijd tegen terrorisme, die haar naam dankt aan de bekende fontein in Rome, waren op deze praktische taak in het geheel niet ingesteld³. Hetzelfde kan worden gezegd van Interpol, niettegenstaande het feit dat in 1986 binnen deze organisatie een speciaal maar klein secretariaat voor Europa is opgericht. En in het geval van de in 1984 opgerichte *Unité de Coördination pour la Lutte Anti-Terroriste* (UCLAT), een coördinatiecommissie voor het bestrijden van terrorisme en vergelijkbaar met Trevi⁴, kan hooguit worden vastgesteld dat hier een informeel, officieus coördinatiecentrum is gevormd. Waarbij men dan wel moet bedenken dat dit centrum speciaal is gericht op de bestrijding van fraude aangaande EG-fondsen en enkel is samengesteld uit ambtenaren van de Europese Commissie en leden van bijzondere politiediensten uit de bij de EG aangesloten landen. De reguliere politie van deze landen participeert er dus niet of nauwelijks in.

Het vorenstaande wil overigens niet zeggen dat met name Interpol niet op informele wijze een rol speelt bij internationaal overleg over de aanpak van bepaalde zaken, figuren of groepen. Dit doet deze instantie zeker wel. Er zijn althans ettelijke voorbeelden bekend van internationale opsporingsonderzoeken gedurende welke het hoofdkwartier van Interpol werd gebruikt als vergaderplaats van vertegenwoordigers van de politie uit de betrokken landen⁵.

Ik verwijs hier naar deze informele rol van Interpol omdat zij tekenend is voor het niveau waarop in het algemeen de planning en

coördinatie van internationale opsporingsonderzoeken gebeuren, namelijk op het niveau van de betrokken politiediensten; het zijn vooral hun vertegenwoordigers die in concrete gevallen samenkomen en de strategie, de tactiek, de inzet van middelen, etcetera bespreken. Dit is maar al te begrijpelijk: de politieke samenwerking is redelijk geïnstitutionaliseerd; de politiemensen beschikken over de meeste documentatie en informatie; en de politiediensten hebben de beschikking over vervoer- en verbindingsmiddelen. Maar dit wil natuurlijk wel zeggen dat de justitie, en meer concreet de staande magistratuur, uit de belanghebbende landen vaak niet of maar zijdelings betrokken is bij het bedoelde internationale overleg, namelijk elk Openbaar Ministerie voor zich via onderling overleg met de politiemensen uit het eigen land.

Deze situatie hoeft op zich niet altijd bezwaarlijk te zijn. Maar het is duidelijk dat de politiediensten zo onwillekeurig een invloed op de ontwikkeling van opsporingsonderzoeken hebben waarvan men zich moet afvragen of die zich wel op een juiste manier verhoudt tot de ondergeschikte positie die, formeel althans, algemeen in West-Europa aan de politie in het strafproces is toegekend. Als men mij dus vraagt of de staande magistratuur in West-Europa momenteel voldoende controle uitoefent op het hiervoor bedoelde overleg, dan zeg ik: nee. En ik voeg daar onmiddellijk aan toe dat zij er momenteel ook niet voldoende mogelijkheden toe heeft, noch in termen van internationale organisatie noch in termen van personeel en materieel. Om van de mogelijkheden van verdachten

respectievelijk hun raadslieden om in een pril stadium de gang van zaken in internationale opsporingsonderzoeken te beïnvloeden, maar

helemaal te zwijgen.

Waar het gaat om de uitvoering van internationale observatie en infiltratie-acties is de situatie op het eerste oog vrijwel dezelfde als hiervoor: het zijn voor alles aangelegenheden van de betrokken politiediensten; de verantwoordelijke

Openbare Ministeries komen er slechts zijdelings aan te pas. 'Op het eerste oog', want eigenlijk is het probleem van de justitiële controle in dit geval nog veel neteliger dan in het vorige geval. De reden hiervan is niet alleen gelegen in het feit dat, internationaal gezien, verschillende opvattingen bestaan over de grenzen waarbinnen en de middelen waarmee zulke acties kunnen worden uitgevoerd en de wettelijke mogelijkheden om dergelijke acties te volvoeren eveneens nogal van elkaar verschillen, maar zij is ook gelegen in het feit dat in diverse West-Europese landen - in het ene land heviger dan in het andere - een soort van machtsstrijd tussen met name het Openbaar Ministerie en de politie woedt over de controle over de hier bedoelde vormen van proactief recherche-optreden⁶.

In sommige landen leeft in (bepaalde) politiekringen immers sterk de gedachte dat dit soort van politie-optreden, toch zeker in de aanvang, valt onder de operationele autonomie waarover de politie binnen bepaalde grenzen zou, moet, en/of zou moeten beschikken, en dat het slechts wanneer het 'vruchten' begint af te werpen, meer en meer door het Openbaar Ministerie zou moeten worden gedirigeerd, terwijl in justitiekringen vrij algemeen de tegenovergestelde gedachte kan worden beluisterd. Ik zeg hier onmiddellijk bij dat niet overal in West-Europa de politie zich op het zo juist genoemde standpunt stelt. In Nederland is, bijvoorbeeld, meer en meer het inzicht gegroeid dat het

ook voor de politie zelf veel voordeliger, want minder riskant en doeltreffender, is om het Openbaar Ministerie vanaf het allereerste begin volop te betrekken bij de hier bedoelde riskante vormen van politie-optreden dan om dit niet te doen. Dit inzicht is echter in dit deel van de wereld bepaald nog geen gemeengoed. Het gevolg hiervan is dan ook dat er, in het geval dat dit optreden zich in internationaal verband afspeelt, lang niet altijd voldoende controle door de Openbare Ministeries op wordt c.q. kan worden uitgeoefend. De greep van deze instellingen op het doen en laten van de politie in het stadium van het zogenaamde informatieve vooronderzoek is daar in allerlei landen niet strak en niet sterk genoeg voor. Dat verdachten of raadslieden - of het nu om een nationaal of een internationaal opsporingsonderzoek gaat - er in dit stadium normaal helemaal niet aan te pas komen, spreekt voor zich. De aard van het informatieve vooronderzoek zelf sluit controle van hunnentwege erop gewoonweg uit.

Voorgaande beschouwingen hebben, hoop ik, duidelijk gemaakt dat er *hic et nunc* nogal wat vragen kunnen worden gesteld bij de directe controle over cruciale elementen van het Europese politie-optreden in justitieel verband. En deze vaststelling maakt het natuurlijk des te interessanter om te weten welke gedachten in het kader van het Schengen-overleg zijn ontwikkeld over de controle van de samenwerking tussen de politiediensten in de betrokken landen. Het verlangen naar kennis hieromtrent kan worden bevredigd middels Lenaerts' studie van de Schengen-overeenkomst⁷. Lezing hiervan op het punt van de politieke samenwerking⁸ (Titel III, hoofdstuk I, artt. 39-47) leert dat er bijvoorbeeld inzake grensoverschrijdende

observatie een behoorlijke directe controle op dit stukje politieverwerking is vastgesteld. In het bijzonder omdat zulke observatie in dit akkoord afhankelijk wordt gemaakt van een daartoe strekkend formeel verzoek om politieke rechtshulp bij een competente autoriteit (vooraf dan wel - in spoedeisende gevallen - achteraf).

Verder is het belangrijk dat wordt aangegeven in welke gevallen observatie op het grondgebied van de Schengen-landen mogelijk is en onder welke voorwaarden zij mag worden uitgeoefend. Hierbij is met name van belang dat wordt gesteld dat observanten de aanwijzingen dienen op te volgen van de ter plaatse bevoegde autoriteiten, dat zij niet bevoegd zijn om de te observeren persoon staande te houden of aan te houden, dat het hen niet is toegestaan woningen binnen te treden, en dat zij hun wapens uitsluitend in geval van noodweer mogen gebruiken. Al zulke spelregels bieden immers niet alleen de nodige rechtszekerheid aan de politiemensen in kwestie maar verzekeren, omgekeerd, ook een aanzienlijke rechtsbescherming aan verdachten. In elk geval is het zo dat de sluiting van het Schengen-akkoord een belangrijke verbetering betekent ten opzichte van de vroegere situatie.

Enkele toekomstverkenningen tot besluit

Hiervoor heb ik - om het in één zin samen te vatten - betoogd dat waar verdere internationalisering van de politieverwerking en, in het verlengde hiervan, verdere tactische eenmaking van de Europese politiediensten, positief geformuleerd: aangewezen, negatief geformuleerd: onontkoombaar is, deze ontwikkeling zich slechts kan c.q. mag voordoen, wanneer er een adequate directe justitiële controle over deze samenwerking tot stand wordt gebracht.

Tot besluit van deze beschouwing wil ik evenwel nog een paar stappen verder gaan en aangeven hoe zulke controle kan worden gerealiseerd.

Om te beginnen is het mijns inziens wenselijk dat er een Europees Verdrag met betrekking tot de politieke samenwerking komt. Dit

verdrag moet vanzelfsprekend meer behelzen dan een opsomming van de vormen van samenwerking die toelaatbaar dan wel wenselijk zijn. Meer concreet zou het ten eerste de oprichting van een internationaal politieorgaan bij de Europese Commissie moeten inhouden dat in de plaats komt van Trevi, Interpol (voor zover het (West-)Europa betreft) en UCLAT, en dat daarenboven ook operationeel de draaischijf van de Europese samenwerking wordt. Ik weet dat zelfs de mogelijke komst van zo'n politie-organen nogal wat mensen, om heel verschillende motieven overigens, afschrikt, maar vanuit een oogpunt van controle door het Europees Parlement, is een ontwikkeling in deze richting verre te verkiezen boven wat er tot op heden gebeurt. En ten tweede zou een dergelijk verdrag moeten voorzien in de vorming van een permanente internationale overleg- en coördinatiestructuur van de Openbare Ministeries uit de betrokken landen. Zo'n structuur is volstrekt nodig geworden om een adequate justitiële controle op de Europese politieverwerking, zoals die in het eerder genoemde orgaan, ook in concrete gevallen, vorm wordt gegeven, te kunnen verzekeren.

Verder zou een grotere harmonisatie van justitiële politievervoegd-heden en politiemethodes of, sterker nog, een meer uniforme organisatie en regeling van het vooronderzoek in strafzaken in West-Europa, niet alleen de doeltreffendheid van de internationale

politieverwerking maar ook zowel de directe als de indirecte controleerbaarheid ervan ten goede komen. Dan is het immers pas duidelijk aan welke juridische maatstaven zulke samenwerking in concreto is gebonden, dan heeft het voor de politie niet zoveel zin meer om op zoek te gaan naar landen waar haar mogelijkheden ruimer zijn dan in andere, dan is het niet langer een groot probleem om telkenmale passende justitiële ambtenaren te vinden om te overleggen over de opzet en vooral over het verloop van onderzoeken.

Ik besef natuurlijk ook wel dat, ondanks de gemeenschappelijke oorsprongen en tradities van de respectievelijke wetboeken van strafvordering, zulke wensen op het vlak van de harmonisatie niet op korte termijn zullen c.q. kunnen worden gehonoreerd. Het zou inderdaad al heel wat zijn als er, naar Amerikaans of Duits federalistisch voorbeeld, via de opstelling van een Europees model-wetboek van strafvordering een serieuze discussie over een dergelijke ontwikkeling op gang zou worden gebracht. ■

De auteur is nog immer student Bestuurskunde aan het einde van zijn studie en levert regelmatig een bijdrage aan de Bestuurskundige Berichten

Noten

1. M. den Boer, The quest for European policing: rhetoric and justification in a disorderly debate, in: M. Anderson & M. den Boer (editors), *Policing across national boundaries*, London/New York: Pinter Publishers, 1993, blz. 174-196.

2. C. Fijnaut & J. Jacobs (eds.), *Organized crime and its containment: a transatlantic initiative*, Deventer: Kluwer Law & Taxation, 1991; C.J.C.F. Fijnaut & R.H. Hermans, *Police cooperation in Europe: lectures at the international symposium on surveillance*, Lochem: Van den Brink, 1987.

3. M. Anderson, *Policing the world: Interpol and the politics of international police co-operation*, New York: Oxford University Press, 1989, blz. 3.

4. Anderson, op.cit., blz. 137-139.

5. Anderson, op.cit., blz. 74-104.

6. P.M. Frielink, *Infiltratie in het strafrecht: een onderzoek naar de materieelrechtelijke en formeelrechtelijke aspecten van het opsporen van strafbare feiten door middel van infiltratie*, Amhem/Antwerpen: Gouda Quint-Kluwer

Rechtswetenschappen, 1989; H.H. Haas, *V-Leute im Ermittlungs- und Hauptverfahren: neue prozeßuale Aspekte*, Pfaffenweiler: Centaurus Verlagsgesellschaft, 1986.

7. L. Lenaerts, Schengen: de stand van zaken op het einde van 1991, in: C. Fijnaut, J. Stuyck & P. Wytink, *Schengen: proeftuin voor de Europese Gemeenschap?*, Amhem: Gouda Quint, 1992, blz. 1-12.

8. Lenaerts, op.cit., blz. 4-5.

Solliciteren

Over solliciteren valt veel te schrijven. Er zijn dan ook honderden boeken over volgeschreven. In dit artikel zal het hele proces van solliciteren de revue passeren. Van de brief en curriculum vitae, via gesprek en de psychologische test naar het assessment center.

Peter Venema

Ik, mij en mezelf

Bij het zoeken van een baan staan drie vragen centraal? In de eerste plaats: wat wil ik? Ten tweede: wie ben ik? En drie: wat kan ik?

Wat wil ik? Wil ik carrière maken? De eerste jaren 80 uur per week werken en daarna 60 uur en weinig of geen tijd voor een relatie? Of wil ik een betrekking waarbij relatie, kinderen, werk en vrije tijd op elkaar kunnen worden afgestemd? Of liever vijf jaren werken en dan twee jaren door Afrika reizen. Wil ik bij de overheid of het bedrijfsleven werken?

Maar kan ik dat ook? Ben ik iemand die keihard wil werken en alles opzij wil zetten voor een carrière? Kan ik dat avontuurlijke leven dat mij voor ogen staat wel aan, of vind ik het alleen leuk om erover te lezen?

De laatste vraag: wat kan ik, is ook belangrijk. Je kunt nog zo graag financieel manager willen worden, maar als cijfers je totaal niet liggen, zal het moeilijk worden.

De eerste stappen

Veel studenten beginnen pas na het behalen van hun titel aan de zoektocht naar een baan. Volgens de deskundigen moet je eerder beginnen, ongeveer een half jaar voor het afstuderen. Oriënteren moet nog eerder, circa anderhalf jaar van tevoren. Dat betekent dat je van de sectoren waar je interesse naar uitgaat vakbladen, jaarverslagen, begrotingen, personeelsadvertenties en krantenberichten lee-

st, zodat je thuis raakt in de sector. Behalve schriftelijke informatie kun je natuurlijk ook meegaan op excursie naar een organisatie en kijken of er in je kennisgeving iemand zit die er werkt of er veel van af weet en daar een gesprek mee hebben om je te oriënteren. Misschien kom je er dan wel achter dat je dit eigenlijk niet wilt doen. Als je vroeg genoeg bent begonnen heb je alle tijd om je opnieuw te oriënteren.

Waarop solliciteren

Solliciteren op advertenties lijkt misschien het meest voor de hand te liggen, maar open sollicitaties, sollicitaties via netwerken of stages komen ook vaak voor. Solliciteren op een personeelsadvertentie lijkt het simpelste. Daarin staan de eisen en wensen van de organisatie vermeld en als je daar globaal aan voldoet en zij beantwoorden ook aan jou verlangens dan kun je schrijven. Bedenk wel, dat sommige organisaties verplicht zijn een advertentie te plaatsen, terwijl de functie al is vervuld.

Open sollicitaties aan bedrijven waarvoor je graag zou willen werken is een tweede optie. Je maakt een selectie van organisaties waar je zou willen werken en schrijft hen een brief. Natuurlijk niet honderd keer dezelfde brief met een andere aanhef. De man of vrouw op personeelszaken zit niet te wachten op een obligaat briefje, hij of zij zal deze snel doorverwijzen naar de prullenbak. Zorg dus voor een overtuigende brief.

Een derde mogelijkheid is via netwerken. Een kennis kan werken bij de organisatie waar jij ook aan de bak wil komen. En laat hij nou weten dat er binnenkort een functie vrijkomt. Wat houd je tegen om een open sollicitatie te sturen? Bovendien kun je via het netwerk veel informatie krijgen over de organisatie. Dit netwerk hoeft natuurlijk niet te bestaan uit 'directe' kennissen, ook vrienden van vrienden en ouders van, etcetera komen in aanmerking. Netwerken is 'in' Het is de bedoeling dat je hard werkt aan een hoogwaardig netwerk. Het is wel de bedoeling dat je minimaal net zo gul bent met het geven als met het ontvangen van adviezen. Anders zou dat netwerk zich voor jou wel eens kunnen sluiten.

De laatste maar zeker niet de minst belangrijke manier om aan een baan te komen is de stage. Dit kan de verplichte stage zijn of een vrijwillige extra stage, bijvoorbeeld via Integrand. Grote voordelen zijn het opdoen van werkervaring, een grondige kennismaking met de sector en met de specifieke organisatie in het bijzonder. Bovendien leert de organisatie jou goed kennen. Nadeel is natuurlijk wel de vergoeding, deze staat vaak niet in verhouding tot de hoeveelheid en het niveau van de te verrichten arbeid. Maar gezien de grote werkloosheid kunnen organisaties zich steeds meer veroorloven. Het is belangrijk om (als je je ongevraagd als stagiair aan komt bieden) met een concreet